

CHŁOPEK (34) *sb m*

o oraz e jasne.

sg *N* chłopek (19). ◇ *G* chłopka (6). ◇ *D* chłopku (1). ◇ *A* chłopka (2). ◇ *V* chłopku (1). ◇ *pl N* chłopkowie (2). ◇ *G* chłopk(o)w (1). ◇ *D* chłopk(o)m (1). ◇ *A* chłopki (1).

Sł stp brak, Cn notuje, Linde XVI(XVIII) – XVIII w.

1. *Dem. od „chłop” ‘wieśniak, kmięć’ (z odcieniem protekcyjnym); rusticulus Cn (28)* : Dopiero chłopek wyrozumiał onemu. *FalZioł V 1v*; Więc woła Illuminare A ty chłopku mufiż däre *RejRozpr E2v, Ev, H3*; *GórnDworz R7v, R8*; *BielSat C3*; Lepży chłopek y profty Drab niż Woiewodá. *StryjKron 220 marg*; *CzechEp 81*; Krol chłopkom wołości iego [...] przepuścić kazał *StryjKron 587*; *BielSjem 3*; *BielRozm 20*; Nádzieiá krzeżwi chłopki *RybGęśli B, B2*; boby pan poštáremu y robotę od fwego chłopk[á] w cale mógł mieć/ y dań/ gdyż fię chłopku iego żadna vymá nie dżieie. *GrabPospR M3v*; *PowodPr 71*; *KlonFlis C3v, C4*; *KlonWor 62*; Nie raz rzekli tefkliwi chłopkowie *RybWit Cv*.

Przysłowie: Tu chłopek wełó/ bo pewnie ma wżytko Kiedy ma żytko. *KlonFlis Cv*.

Wyrażenia: »chłopek prosty« (1): Perfki Krol Artáxerxes od chłopká proftego/ Przyiáł wdzięcznie garść wody *StryjWjaz A2v*.

»ubogi chłopek« [szyk 4 : 1] (5): Iákoż fie ma dobrze mieć nász vbogi chłopek *BielSat C2v* [*idem BielRozm 18*]; á nie biy ubogięgo chłopká kijem *Strum H4v*; *BielRozm 18*; *OrzJan 124*; *PowodPr 69*.

2. *Mężczyzna małego wzrostu, niski (6)* : yeřth chlopek nyřky czarny *LibMal 1544/81v, 1545/107v*; woyłká zobudwu řtron řtały řpokoynie pátrząc ná onę biefiádę/ chłopká máłego z obrzymem *StryjKron 134, 134*.

a. *Lekko pogardliwa i pobłażliwa nazwa dla mężczyzny (1)* : Alic twarz twoiá będzie/ iák kołacz owśiány/ Nie ledá iáko Chłopek/ będzie ořzukány. *PaxLiz D3*.

b. *Posązek, klocek ciosany przedstawiający mężczyznę (1)* : Włafnie iákoby też w lefie řofnę vciáł/ y řobie chłopká vrobił/ y padřzy przed nim/ rzekł mu/ ty iefteř Bogiem moim. *ReszPrz 69*.

Synonimy: 1. *kmiotek, wieřniaczek*.

Cf **CHŁOPECZEK, CHŁOPIASZEK, CHŁOPIĄTECZKO, CHŁOPIĄTKO, CHŁOPIEC, CHŁOPIECZEK, CHŁOPIĘ, CHŁOPIK, CHŁOPINA, CHŁOPINKA, [CHŁOŚ]**

DM